

Mensbeelden in de hedendaagse filosofie

Nussbaum Philadelphia 1947

Nussbaum 1947

Sneek 2020-3

Leven en werk

- Vader uit arbeidersmilieu heeft zich opgewerkt is erg conservatief maar groot voorbeeld voor Nussbaum (streng arbeidsethos) overlijdt als ze 24 is. Moeder is aristocrate en raakt aan de drank.
- In schoonheid en troost (Kayzer 2000) spreekt ze veel over haar ouders.
- Getrouwd met joodse man, blijft na scheiding zijn achternaam voeren en synagoge bezoeken.

Sneek 2020-3

Werkterrein en invloed

- Klassieke talen
- Filosofie en literatuur
- Politieke economische vraagstukken
- In navolging van o.a. De Beauvoir terugkeer naar rol van emoties als deel van het 'Goede leven'.
- Combinatie van praktische ervaring, kennis en denkwijzen vanuit filosofie en invloedbaarheid vanuit literatuur leidt tot persoonlijke ethiek van het goede leven

Sneek 2020-3

Invloed van Nussbaum

- Op denken van met name liberale anglo-amerikaanse filosofie waar het gaat om rol van emoties.
- Op politiek gebied in samenwerking met Amartya Sen en VN.
- Op gebied van minderheden en ontwikkelingshulp; denken over kansen en keuzevrijheid

Sneek 2020-3

Kwetsbaarheid

- Cultuur is ontstaan als een (technè) tegen het noodlot (tuchè)
- Ethiek is ook een technè
- Gedrag van anderen ziet er soms heel onherkenbaar uit, maar als we kijken wat er onder ligt als kwetsbaarheid die deze mensen willen verslaan, dan komen we tot meer begrip voor de heersende ethiek.

Sneek 2020-3

Bronnen van kwetsbaarheid

- **pluraliteit van waarden**
 - in en tussen mensen moeten keuzes gemaakt worden tussen zaken waar we waarde aan hechten.
- **hechtingen**
 - gehechtheid aan mensen en dingen maken ons kwetsbaar want bang voor verlies. We zijn afhankelijk van zaken die wij niet in de hand hebben
- **passies**
 - de passies zijn onbestuurbaar en niet te voorzien

Sneek 2020-3

Morele sensibiliteit

- Emoties zijn deel van menselijke vermogen.
- We kunnen morele sensibiliteit verhogen door voorbeelden.
- Literatuur biedt op gevoel inwerkende voorbeelden.
- Literatuur doet recht aan gelaagdheid van menselijke problematiek (het is geen calculatie, geen maximin-rekening)

Sneek 2020-3

Rol van argumentatie

- Geen cultuurrelativisme maar kritiek op elkaars invulling van belangrijke waarden die zij wel als boven de verschillen uitgaand beschrijft.
- Grootse gemene deler van menselijke ervaringen (leven, dood, humor, lichamelijkheid) speelt daarbij een rol.
- Reflectie op emoties is van groot belang

Sneek 2020-3

Kosmopolitiet

- Zoeken naar 'floreren' en doen/laten wat daarvoor nodig is!
- Niet terug naar algemene culturele waarde (zoals de Nederlandse nationaliteit),
- Wel nut voor belangengroeperingen.
- Besef van mondialisering en dus van deel van de wereld zijn → kennis nemen van verschillende standpunten en daaruit middels emotie en reflectie eigen positie vinden.

Sneek 2020-3

Goede burger

- Een goede burger moet goed kunnen argumenteren en logisch kunnen redeneren om zijn eigen overtuiging, houding en gewoontes te kunnen onderzoeken,
- Burgers moeten een kosmopolitische houding in kunnen nemen,
- Burgers moeten beschikken over empathie en verbeeldingskracht.

Sneek 2020-3

Mensbeeld

- Mens is rationeel en emotioneel wezen
- Mens zoekt in veranderende context eigen positie
- Hoge eisen aan goed burgerschap
- Voorzien van voorwaarden om tot ontplooiing daarvan te komen is nodig (capability)
- Compassie is nodig want mens is onophefbaar! kwetsbaar
- Geen autonoom subject, wel een vrije mens. (algemene regels)
- Maar altijd ook specifieke toestanden en relaties (specifieke condities)

Sneek 2020-3